MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. március 5.[1]

**C-78/14. P. sz. ügy**

**Európai Bizottság**
**kontra**

**ANKO AE**

„Fellebbezés — Választottbírósági kikötés — A Bíróság hatásköre — Szerződéses kikötés értelmezése”

1. Az Európai Unió Törvényszékének ANKO kontra Bizottság ügyben hozott ítélete[2] a választottbírósági kikötésre vonatkozó, szerződéses jellegű jogvita tárgyában benyújtott fellebbezés keretében felmerülő ténykérdések és jogkérdések közötti különbségtételre irányul. Minthogy a Bíróság elé mindezidáig nem sok ilyen jellegű fellebbezést terjesztettek, ez az ügy lehetőséget ad annak kimondására, hogy egy szerződéses rendelkezés egyszerű értelmezése ténykérdésnek minősül, amely nem képezheti fellebbezés tárgyát.

## A jogvita előzményei

2. A görög jog szerint létrehozott ANKO AE (a továbbiakban: ANKO) társaság tevékenységi köre fémtermékek, valamint elektronikai és távközlési termékek, eszközök és készülékek forgalmazására és gyártására terjed ki. A társaság 2006 óta több, az Európai Unió által támogatott projekt végrehajtásában vett részt.

3. Az Európai Közösségek Bizottsága, a Közösség nevében eljárva az 1906/2006/EK rendelet[3] értelmében és az 1982/2006/EK határozat[4] által meghatározott keretben 2007. december 19–én és 2008. január 21-én a Siemens SA és a FIMI Srl társasággal – két olyan konzorcium koordinátorával, amelyben a felperes is részt vett – megkötötte a 215754. és 215952. számú támogatási szerződést. Ezek a támogatási szerződések a „Hozzáférhető szolgáltatásokra, integrációra és szabványosításra irányuló nyílt struktúra” (a továbbiakban: OASIS projekt), illetve a „Parkinson–kór és más neurodegeneratív betegségek esetében a motoros funkciók hatékony és folyamatos megfigyelésére és vizsgálatára irányuló komplex multiparametrikus rendszer” (a továbbiakban: Perform projekt) finanszírozására irányultak.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — T-117/12, EU:T:2013:643 (a továbbiakban: megtámadott ítélet).

3 — A hetedik keretprogram (2007–2013) cselekvéseiben a vállalkozások, a kutatóközpontok és az egyetemek részvételére, valamint a kutatási eredmények terjesztésére vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 2006. december 18–i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 391., 1. o.).

4 — Az Európai Közösség kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységekre vonatkozó hetedik keretprogramjáról (2007–2013) szóló, 2006. december 18–i európai parlamenti és tanácsi határozat (HL L 412., 1. o.).

4. A két támogatási szerződés általános közös feltételeit a szerződések II. melléklete tartalmazza (a továbbiakban: általános feltételek). A II. melléklet II.5. pontja (3) bekezdésének d) alpontja értelmében az említett melléklet II.4. pontjában hivatkozott jelentések kézhezvételét követően a Bizottság bármikor felfüggesztheti a kifizetéseket az érintett kedvezményezettnek szánt összeg egésze vagy egy része vonatkozásában:

– amennyiben az elvégzett munkálatok nem felelnek meg a támogatási szerződés rendelkezéseinek;

– amennyiben a kedvezményezett a származása szerinti állam számára állami támogatás címén jogosulatlanul kapott valamely összeg visszatérítésére köteles;

– a támogatási szerződés rendelkezéseinek megsértése, illetve e rendelkezések megsértésének gyanúja vagy vélelme esetén, különösen a II. melléklet II.22. és II.23. pontjában előírt ellenőrzéseket és könyvvizsgálatokat követően;

– egy vagy több kedvezményezett által a szóban forgó támogatási szerződés végrehajtása során elkövetett szabálytalanság gyanúja esetén;

– egy vagy több kedvezményezett által valamely más, az Unió általános költségvetése vagy az Unió más költségvetése által finanszírozott támogatási szerződés végrehajtása során elkövetett szabálytalanság gyanúja vagy megállapítása esetén. Ilyen esetben a kifizetéseket felfüggesztik, amennyiben a szabálytalanság súlyos és rendszeres, továbbá alkalmas arra, hogy hatással legyen a szóban forgó támogatási szerződés végrehajtására.

5. A Bizottság, mivel lényegében úgy ítélte meg, hogy ésszerű indokok alapján azt lehet feltételezni, hogy megsérthették a támogatási szerződéseket, különösen azok II. melléklete II.5. pontja (3) bekezdésének d) alpontját, az ANKO által elkövetett szabálytalanságok miatt 2011. augusztus 9-i két levelében a társasággal szemben felfüggesztette a szerződésekben előírt kifizetések teljesítését.

## A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

6. Az ANKO a Törvényszék Hivatalához az EUMSZ 272. cikk és a szóban forgó támogatási szerződésekben foglalt választottbírósági kikötések alapján benyújtott keresetében azt kérte, hogy a Törvényszék (1) állapítsa meg, hogy a kifizetéseknek a Bizottság részéről az Oasis és a Perform projekt vonatkozásában történő felfüggesztése a Bizottság szerződéses kötelezettségei megsértésének minősül; (2) kötelezze a Bizottságot, hogy fizessen meg a felperesnek 637 117,17 euró összeget a Perform projekt tekintetében, a II. melléklet II.5. pontjának (5) bekezdésében előírt kamatokkal növelve a jelen kereset kézbesítésének időpontjától számítva; (3) kötelezze a Bizottságot annak elismerésére, hogy az ANKO-nak nem kell visszafizetnie ezen intézmény részére az Oasis projekt vonatkozásában számára kifizetett 56 390 euró összeget, és (4) a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

7. A megtámadott ítélet 79. pontjában a Törvényszék helyt adott az ANKO által első kereseti kérelme alátámasztásául hivatkozott jogalapnak, amelynek értelmében a Bizottság az Oasis és a Perform projektekre vonatkozó kifizetéseket jogalap nélkül és az e projektekre vonatkozó támogatási szerződéseket megsértve függesztette fel. A Törvényszék a megtámadott ítélet 93. pontjában a második kereseti kérelemnek is helyt adott abban a részében, „amelyben az a Bizottság arra történő kötelezésére irányul, hogy teljesítse a Perform projekt tekintetében felfüggesztett összegek kifizetését, anélkül hogy e kifizetés előrevetítené az [ANKO] által bejelentett kiadások elszámolhatóságát”. Ezzel szemben a megtámadott ítélet 98. pontjában a Törvényszék elutasította a harmadik kereseti kérelmet.

## A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei

8. A Bizottság a Bíróság Hivatalához 2014. február 13-án benyújtott beadványában előterjesztette a jelen fellebbezést. A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, és kötelezze az alperest a költségek viselésére.

9. A Bíróság Hivatalához 2014. február 17-én benyújtott beadványában a Bizottság azt kérte a Bíróságtól, hogy a megtámadott ítélet végrehajtását a fellebbezés tárgyában hozott ítélet kihirdetéséig függessze fel. A Bizottság a Bíróság Hivatalához 2014. február 18–án benyújtott levelében azt is kérte, hogy a Bíróság ennek a kérelemnek még az eljárásban részt vevő másik fél észrevételeinek benyújtását megelőzően, az ideiglenes intézkedés iránti eljárást lezáró végzés kihirdetéséig ideiglenesen adjon helyt.

10. A Bíróság alelnöke 2014. február 21–i végzésében az ideiglenes intézkedés iránti eljárást lezáró végzés kihirdetéséig, még az eljárásban részt vevő másik fél észrevételeinek benyújtását megelőzően felfüggesztette a megtámadott ítélet végrehajtását, illetve 2014. április 8-i végzésében a jelen ügyben indított fellebbezési eljárást lezáró ítélet kihirdetéséig felfüggesztette a megtámadott ítélet végrehajtását.

11. A 2014. december 11-én tartott tárgyaláson a Bíróság meghallgatta a felek előadását.

## Jogi értékelés

12. A Bizottság egyetlen jogalapot terjeszt elő, amelyet a támogatási szerződések „általános feltételeinek téves értelmezésére” alapít, és amely a következő öt részből áll: (1) a felfüggesztés indokául szolgáló szabálytalanságok súlyos és rendszeres jellegének téves értékelése, (2) a szabálytalanságok megismétlődése valószínűségének, illetve kockázatának téves értékelése, (3) az *ad hoc* jellegű kiigazításokból tévesen levont következtetés, (4) az átlagköltségek alkalmazására vonatkozó lehetőség téves értelmezése és ugyanennek téves alkalmazása a nem valós költségekre – a bizonyítékok elferdítése, és végül (5) a felfüggesztés feltételeinek (gyanú) és az elszámolhatóság feltételeinek (bizonyosság) összetévesztése.

### *Az EUMSZ 272. cikk alapján indított jogvitában felmerülő ténykérdések és jogkérdések elhatárolása*

13. Először is emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 256.cikknek és az Európai Unió Bírósága alapokmánya 58. cikke első bekezdésének megfelelően a fellebbezés kizárólag jogkérdésre vonatkozhat, és csak a Törvényszék hatáskörének hiányára, a Törvényszék előtt történt, a fellebbező érdekeit hátrányosan befolyásoló eljárási szabálytalanságra, valamint az uniós jog Törvényszék általi megsértésére vonatkozó jogalapon alapulhat. Következésképpen a tényállás megállapítására – kivéve, ha megállapításainak tárgyi pontatlansága a hozzá benyújtott eljárási iratokból ered –, valamint az elfogadott bizonyítékok értékelésére kizárólag a Törvényszék rendelkezik hatáskörrel.[5] Ezeknek a tényeknek és bizonyítékoknak az értékelése tehát – amennyiben nincsen szó az elferdítésükről – nem olyan jogkérdés, amelynek felülvizsgálata a Bíróságra tartozna.[6]

14. A ténykérdések és a jogkérdések között nem mindig könnyű határvonalat húzni. A jelen ügyben az a kulcsfontosságú kérdés, hogy egy támogatási szerződés általános feltételei között szereplő rendelkezés értelmezése főszabály szerint ténykérdésnek vagy jogkérdésnek minősül–e.

15. A Bíróság ítélkezési gyakorlata e tekintetben kevés tájékoztatással szolgál.

5 — Lásd az állandó ítélkezési gyakorlat egyik példájaként: Commune de Millau és SEMEA kontra Bizottság (C-531/12 P, EU:C:2014:2008, 56. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

6 — Ugyanott.

16. A Bizottság kontra Alexiadou ügyben hozott ítéletben a Bíróság hatályon kívül helyezte az Elsőfokú Bíróság ítéletét, és azzal az indokolással utalta vissza elé az ügyet, hogy figyelembe kellett volna vennie az általa nem vizsgált szerződéses kikötést. [7]

17. Az Evropaïki Dynamiki kontra Bizottság ítéletben [8] a Bíróság szintén hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét, és visszautalta elé az ügyet. Ebben az ügyben a Bíróság úgy vélte, hogy a Törvényszék nem határozott a felperes egyik kereseti kérelméről, [9] nem vizsgálta megfelelően, hogy a szóban forgó általános feltételek bizonyos cikkei alapján egyes költségek elszámolhatóak–e, [10] az általános feltételek között szereplő egyik rendelkezést nem alkalmazták koherens és indokolt módon, [11] és végül a Törvényszék nem válaszolt megfelelően és kielégítően a felperes által előterjesztett érvekre [12].

18. Ebben a két ítéletben azonban nem esett szó szerződéses rendelkezések egyszerű értelmezéséről. [13]

19. A Commune de Millau és SEMEA kontra Bizottság ítélethez [14] vezető ügyben a Törvényszék első fokon úgy ítélte meg, hogy a harmadik személy javára szóló szerződés létezése következhet a szerződés tárgyából. Következésképpen a Törvényszék megállapította hatáskörének fennállását a Bizottság által a Commune de Millau ellen indított kereset elbírására. A Bíróság szempontjából a Törvényszék általi tényértékelésről volt szó, [15] nem pedig a Bíróság felülvizsgálata alá tartozó jogkérdésről. Az adott ügyben a SEMEA [16] és a Millau település önkormányzata közötti, harmadik személy javára szóló szerződés révén az önkormányzat alávetette magát a SEMEA és a Bizottság között létrejött szerződés általános feltételeiben foglalt választottbírósági kikötésnek.

20. Az ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság még nem adott helyt olyan fellebbezésnek, amelyet egy szerződéses kikötés téves értelmezésére alapítottak. A Bíróság eddig mindig más okból helyezett hatályon kívül Törvényszék által hozott ítéleteket. Véleményem szerint a Bíróság óvatos megközelítéssel igyekszik értelmezni az olyan szerződéses rendelkezéseket, amelyek szerződéses jogvitával összefüggő fellebbezés keretében merülnek fel.

21. A hivatkozott ítélkezési gyakorlat tehát nem foglal kifejezetten állást abban a kérdésben, hogy a szerződéses kikötések értelmezése ténykérdésnek vagy jogkérdésnek minősül–e.

22. Vajon ezekre a szempontokra tekintettel tényértékelésnek minősül a szerződéses rendelkezés egyszerű értelmezése?

23. Úgy gondolom, igen.

24. Egy szerződéses rendelkezés nem tekinthető jogi normának minősülő jogforrásnak. Ebben az összefüggésben a szerződések nem tartoznak az EUMSZ 256. cikkben és a Bíróság alapokmányának 58. cikkében szereplő „jog” fogalma alá. A szerződéses rendelkezések értelmezése ezért nem minősül jogértelmezésnek.

7 — C-436/07, EU:C:2008:623 (19. pont).

8 — C-200/10 P, EU:C:2011:281.

9 — Ugyanott (33. pont).

10 — Ugyanott (41. pont).

11 — Ugyanott (54. pont).

12 — Ugyanott.

13 — Bizottság kontra Alexiadou ítélet (EU:C:2008:623) és Evropaïki Dynamiki kontra Bizottság ítélet (EU:C:2011:281).

14 — EU:C:2014:2008.

15 — Commune de Millau és SEMEA kontra Bizottság ítélet (EU:C:2014:2008, 57. pont). Ezen értékelés alapján jutott a Törvényszék arra a következtetésre, hogy Millau település önkormányzata részéről fizetési kötelezettség áll fenn.

16 — Société d’économie mixte d’équipement de l’Aveyron.

25. Természetesen másképpen kell értelmezni a helyzetet, ha a fellebbezést egy szerződésre alkalmazandó – uniós vagy nemzeti – jog megsértésére alapítják. [17] Ebben az esetben a szerződésre alkalmazandó jog értelmezéséről van szó.

26. A Bíróság nem értelmezhet azonban olyan szerződéses rendelkezést, amely nem kapcsolódik egyik uniós jogi rendelkezéshez sem, ezzel ugyanis jogtalanul elfoglalná a Törvényszék ténymegállapításra irányuló hatáskörét.

27. Néhány tagállam hatályos eljárási jogának rövid áttekintése alátámasztja ezt a megállapítást.

28. A lengyel jogban az ítélkezési gyakorlat, valamint a többségi elméleti álláspont szerint a szerződésben részes felek szándékának meghatározása a tények értékelése körébe tartozik, és nem lehet felülvizsgálat tárgya. Ezzel szemben a polgári törvénykönyv 65. cikkében foglalt szerződésértelmezési szabályok esetleges megsértése felülvizsgálati jogalapnak minősülhet. [18]

29. A spanyol jogban a szerződések megfelelő értelmezése nem képezheti felülvizsgálat tárgyát. Ez a kérdéskör meghaladja a semmítőszék hatáskörét, és nem a jogszerűség felülvizsgálatával, hanem az ügyet érdemben elbíráló bíróság funkcióinak elbitorlásával egyenértékű. [19]

30. Hasonló szellemiséget képvisel az olasz jog, amelyben a szerződések értelmezése főszabály szerint az ügyet érdemben elbíráló bíróság kizárólagos hatásköre, és a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhet rá sor, mivel tények értékeléséről van szó. [20]

31. Ugyanígy a német jogban sem minősülnek a szerződéses rendelkezések jogi normának a felülvizsgálat („Revision”) keretében. [21] A szerződésben részes felek szándékának meghatározása a tények értékelése körébe tartozik. [22] Ugyanez érvényes a választottbírósági kikötések értelmezésére is. [23] A felülvizsgálat („Revision”) keretében eljáró bíróság kötve van az ügy érdemében eljáró bíróság általi értelmezéshez. Csak arról dönthet, hogy az utóbbi bizonyos jogszabályi rendelkezéseket – például értelmezési szabályokat – megsértve tévesen alkalmazta–e a jogot, illetve hogy az általa végzett értelmezés ellentmond-e minden logikai és tapasztalati szabálynak. [24]

32. A litván jogban a szerződés értelmezése ténykérdésnek minősül. A felülvizsgálat ezért kizárólag a szerződések értelmezésére vonatkozó szabályok esetleges megsértésére irányul. [25]

17 — Úgy tűnik, hogy a Bíróság nem látja akadályát a szerződésre alkalmazandó, lényegüket tekintve nemzeti anyagi jogi rendelkezések fellebbezés keretében történő felülvizsgálatának. Lásd például: Bizottság kontra CCRE ítélet (C-87/01 P, EU:C:2003:400, 56–64. pont). Kokott főtanácsnok a Commune de Millau és SEMEA kontra Bizottság ügyre vonatkozó indítványában (C-531/12 P, EU:C:2014:1946, 76 és 77. pont) a Bíróság alapokmánya 58. cikkének szövegére hivatkozva kritikusan áll ehhez az ítélkezési gyakorlathoz.

18 — Lásd: Ereciński, T., „Komentarz do art. 398(3)”, in: Ereciński, T. (szerk.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Varsó 2012., 11. pont; Wójcik, M., „Komentarz do art. 398(3)”, in: Jakubecki, A. (szerk.), *Komentarz do Kodeksu pospowania cywilnego*, Varsó 2012., 7. pont; valamint a Sąd Najwyższy (lengyel legfelsőbb bíróság) 2002. március 20–i V CKN 945/00. sz. és 2002. október 15–i II CKN 1167/00. sz. ítélete.

19 — Lásd a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) 2011. június 7–i 364/2011 (FD 10°). sz. ítéletét, 2012. november 12–i 650/2012 (FD 3°). sz. ítéletét és 2012. november 15–i 782/2012 (FD 3°) sz. ítéletét.

20 — Lásd a Corte di Cassazione (semmítőszék, Olaszország) következő ítéleteit: Cass., 2003. július 29, 11679. sz. ítéletet, a Cass., 2004. július 14., 13075. sz. ítélet, valamint a Cass., 2009. május 4., 10232. sz. ítélet.

21 — A polgári perjogban lásd: Reichold, K., in: H. Thomas/H. Putzo (szerk.), *Zivilprozeßordnung*, 29. kiadás, München 2008., 545. §, 3. pont. A közigazgatási jogban lásd: Kopp, O./ Schenke, W.-R., *Verwaltungsgerichtsordnung*, 15. kiadás, München 2007., 137. §, 3. és azt követő pontok.

22 — Lásd: Heßler, H.-J., in: Zöller, R., *Zivilprozeßordnung*, 28. kiadás, München 2010., 546. §, 9. pont.

23 — A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) 1957. február 28–i VII ZR 204/56 ítélete (BGHZ 24, 15).

24 — A polgári perjogban lásd: Heßler, H.-J., i. m., 546. §, 9. pont. A közigazgatási jogban lásd: Kopp, O./ Schenke, W.-R., i. m., 137. §, 19. pont.

25 — Lásd a Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (litván legfelsőbb bíróság) 1998. április 15–i 3K-21/98. sz. ítéletét, 2010. november 2–i 3K-7-409/2010. sz. ítéletét és 2011. március 25–i 3K-3-132/2011. sz. ítéletét.

33. A jelen ügyben a két támogatási szerződésre 9. cikkük értelmében saját szövegük, a kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységekre vonatkozó hetedik keretprogramra irányuló uniós jogi rendelkezések, az Unió költségvetési rendelete és másodlagosan a belga jog vonatkozik.

34. A Bizottság azonban nem hivatkozik ezen uniós jogi rendelkezések megsértésére. Sőt a tárgyaláson az erre vonatkozóan feltett kérdésemre hangsúlyozta, hogy nem hivatkozik a belga jogi rendelkezések megsértésére.

35. E megfontolásokra tekintettel fogom a fellebbezési jogalap öt részét megvizsgálni. Ebből kiindulva nem gondolom, hogy a támogatási szerződések „általános feltételeinek téves értelmezésére" alapított egyetlen jogalap ténykérdéseket vethetne fel. Átfogóságra törekedve röviden összefoglalom a Bizottság által az említett jogalap öt részére vonatkozóan előadott érveket.

*Az első, a második, a harmadik és az ötödik részről*

A Bizottság érvelése

– A szabálytalanságok súlyos és rendszeres jellegének téves értékelésére alapított első részről

36. A Bizottság lényegében azt kifogásolja, hogy a Törvényszék tévedett az általános feltételek II.5. pontja (3) bekezdése d) alpontjának értelmezésével és azzal összefüggésben, hogy ezt a rendelkezést a szóban forgó szabálytalanságok „súlyos és rendszeres" jellegének megítélése szempontjából, a támogatási szerződésekben előírt kifizetések felfüggesztésének indokaként alkalmazta. E tekintetben arra hivatkozik, hogy a kifizetések felfüggesztése nem a vitatott projektekre vonatkozó könyvvizsgálói jelentés megállapításain alapult, hanem a 2006–ban és 2008–ban lefolytatott, a fellebbezési eljárás alperesének részvételével zajló más projektekre vonatkozó korábbi pénzügyi ellenőrzések során megállapított, súlyos és rendszeres szabálytalanságokon, valamint azon, hogy az alperes nem volt hajlandó eleget tenni az utolsó, 08-BA52-042. hivatkozási számú ellenőrzés során tett ajánlásoknak. Az említett szabálytalanságok elsősorban abban álltak, hogy tetemes költségeket számoltak el olyan szolgáltatásokra vonatkozó közvetlen személyzeti költségként, amelyeket a megkövetelt tudományos fokozattal nem rendelkező személyek végeztek, és hogy a költségelszámolási módszer az elszámolható költségek túlbecsülését és a munkaórákat rögzítő rendszer megbízhatatlanságát eredményezte.

– A szabálytalanságok megismétlődése valószínűségének, illetve kockázatának téves értékelésére alapított második részről

37. A Bizottság azt állítja, hogy a szabálytalanságok az ANKO által a személyzeti költségek kiszámítására alkalmazott „módszertanból" erednek, mivel az a személyzet óraszámát és díjazását is megemeli. Erre a tisztességtelen gyakorlatra már öt projektben is fény derült, és ezért az „alkalmas" arra, hogy hatással legyen a szóban forgó projektek végrehajtására. Az, hogy a Törvényszék nem ismerte el ilyen „lehetőség" (illetve gyanú) fennállását, szintén az általános feltételek II.5. pontja (3) bekezdése d) alpontja téves értelmezésének minősül.

– Az *ad hoc* jellegű kiigazításokból tévesen levont következtetésre alapított harmadik részről

38. A Bizottság elismeri, hogy az ANKO kiigazításokat és visszaszolgáltatásokat eszközölt. Ez azonban nem jelenti azt, hogy véglegesen megváltoztatta volna általános „módszertanát". Csupán *ad hoc* jellegű kiigazításokat tett azokban az esetekben, ahol szabálytalanságokat tártak fel, és csak bizonyos olyan összegeket fizetett vissza, amelyekkel kapcsolatban felrótták neki, hogy azokat jogosulatlanul vette fel, de nem foganatosított általános jellegű intézkedéseket egyrészt arra, hogy ellenőrizzék az alkalmazott

személyeket és az adott programhoz szükséges képesítésüket, másrészt hogy pontosan rögzítsék a személyzet munkaóráit, ami megakadályozhatná a jövőben azt, hogy a korábbi „gyakorlat” újból működésbe lépjen. Ezért a felperes általános „módszertanára” vonatkozóan, a konkrét *ad hoc* jellegű kiigazítás alapján való következtetés olyan téves logikai következtetésnek minősül, amely az általános feltételek II.5. pontja (3) bekezdése d) alpontjának helytelen értelmezéséhez vezet azzal kapcsolatban, hogy megismétlődhetnek–e más projektek keretében hasonló szabálytalanságok.

– A felfüggesztés feltételeinek (gyanú) és az elszámolhatóság feltételeinek (bizonyosság) összetévesztésére alapított ötödik részről

39. A Bizottság arra hivatkozik, hogy a Törvényszék összetévesztette a kifizetések felfüggesztésének feltételeit, azaz az egyszerű gyanút, és a bejelentett kiadások elszámolhatóságának feltételeit.

40. A Bizottság e tekintetben előadja, hogy a kifizetések felfüggesztése csupán ideiglenes intézkedésnek minősül. Ezt az intézkedést tehát egy esetleges következményre, és így egyszerű valószínűségre is alapíthatja. Következésképpen egyáltalán nem szükséges jogsértés és kár fennállását megkövetelni.

Értékelés

41. A Törvényszék a megtámadott ítélet 46–79. pontjában értelmezte az általános feltételek II.5. pontja (3) bekezdésének d) alpontját.

42. A megtámadott ítélet 65. pontjában megállapította, hogy „a Bizottság nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon a feltárt szabálytalanságok súlyos és rendszeres jellegét, sem pedig azt, hogy ezek a szabálytalanságok – amennyiben megállapítást nyernek – hogyan érinthetik a Perform és az Oasis projekt végrehajtását”.

43. A jelen fellebbezés keretében a Bizottság kizárólag arra törekszik, hogy a Bíróság az általános feltételek II.5. pontja (3) bekezdésének d) alpontjára vonatkozóan saját értelmezését léptesse a Törvényszék általi értelmezés helyébe.

44. Mivel a Bizottság csak az általános feltételek II.5. pontja (3) bekezdésének d) alpontjára vonatkozó értelmezést vonja kétségbe, azt indítványozom a Bíróságnak, hogy az első, a második, a harmadik és az ötödik részt mint elfogadhatatlant utasítsa el.

*Az átlagköltségek alkalmazására vonatkozó lehetőség téves értelmezésére, e lehetőségnek a nem valós költségekre való téves alkalmazására és a bizonyítékok elferdítésére alapított negyedik részről*

A Bizottság érvelése

45. A Bizottság először is ismerteti azokat a kritériumokat, amelyek együttes fennállása szükséges ahhoz, hogy a személyzeti átlagköltségeket be lehessen jelenteni. Az első kritérium, hogy a kedvezményezettnek a személyzeti átlagköltségeken alapuló számítási módszert kell szokásos költségelszámolási módszereként bejelentenie; a második kritérium szerint a számítási módszernek a kedvezményezett tényleges, a hivatalos kimutatásokban feltüntetett – becsült, illetve a költségvetésben előirányzott adatokat nem tartalmazó – személyzeti költségein kell alapulnia; a harmadik kritérium szerint a számítási módszer alapján a személyzeti átlagköltségekbe nem tartoznak bele a támogatásra nem jogosult költségtételek; a negyedik kritérium szerint pedig az átlagos óradíjak kiszámításához

alkalmazott munkaórák száma megfelel a kedvezményezett szokásos igazgatási gyakorlatának, feltéve, hogy az a kedvezményezett tényleges munkaelőírásait tükrözi. Ez utóbbi kritériummal kapcsolatban a Bizottság hangsúlyozza, hogy a Törvényszék szerint csak a közvetlen munkavégzők által a projektben ténylegesen ledolgozott munkaórákra vonatkozó költségeket lehet beszámítani.

46. A Bizottság arra hivatkozik, hogy a Törvényszék azáltal, hogy a szerződéses kikötésekre, és különösen az általános feltételek II.14. pontja (1) bekezdésének második albekezdésére hivatkozva érvényesnek fogadott el az ANKO által bejelentett bizonyos személyzeti költségeket, a megtámadott ítélet 71–75. pontjában figyelmen kívül hagyta azoknak a szerződéses kikötéseknek a tartalmát, amelyek alapján átlagon alapuló költségszámítási módszert csak abban az esetben lehet alkalmazni, ha az átlagszámítás valós, nem pedig fiktív személyzeti költségeken alapul. A szóban forgó kikötések szerinti „átlag” alkalmazása nem érvényesítheti az ilyen fiktív költségeket, mivel az átlagszámításnak a tényleges költségeken kell alapulnia.

47. A Bizottság e tekintetben emlékeztet arra, hogy nem a személyzeti költségek átlagolásának lehetőségét vitatja, hanem azt, hogy olyan költségeket vettek figyelembe, amelyek vagy azért nem valósak, mert a díjazások nem felelnek meg az alkalmazottak képesítésének, vagy mert a munkaórák nem valósak, hanem fiktívek. A Bizottság hangsúlyozza, hogy a figyelembe vett adatok pontossága a gondos gazdálkodás egyik alapelve, és feltétele annak, hogy az uniós költségvetésből visszatérítsék a költségeket, ami a támogatási szerződésekkel összefüggésben azt jelenti, hogy a tényleges munkaórákat és költségeket kell rögzíteni. A százalékos átlag ezt követő alkalmazása – amit az ANKO egyáltalán nem tett meg – más kérdés lenne, emellett azonban nem vehetők figyelembe a szakképzetlen személyzet fiktív – vagyis nem létező – munkaórái, illetve képesítései.

48. Következésképpen a Törvényszék tévesen értelmezte az általános feltételek II.5. pontja (3) bekezdésének d) alpontját, a kifejtett érvelés pedig nem helytálló, mivel az öt projekt tekintetében már megállapítást nyert, hogy a fellebbezési eljárás alperese által hivatkozott költségek legalábbis részben nem voltak valósak, holott a támogatási szerződésekben foglalt általános feltételek szerint annak kellett volna lenniük.

49. A Bizottság szerint a Törvényszék ezzel kapcsolatos érvelése a bizonyítékok elferdítésének tekinthető, amennyiben az ANKO nem átlagköltséget, hanem konkrét munkaóraszámot és meghatározott díjazást alkalmazott, amelyeket a korábbi támogatási szerződések esetében a könyvvizsgálói jelentések tanúsága szerint az egyes munkavállalókra vonatkozóan *ad hoc* jelleggel kiigazított.

Értékelés

50. Azzal kapcsolatban, hogy a Bizottság a Törvényszék általi értelmezést vitatja, a fenti 41–44. pontban szereplő álláspontomra szeretnék hivatkozni.

51. A bizonyítékok Törvényszék általi elferdítésével kapcsolatban először is meg kell állapítani, hogy a Bizottság kifejezetten hivatkozott a bizonyítékok elferdítésére, ahogyan ezt a Bíróság ítélkezési gyakorlata megköveteli. [26]

26 — Ezzel a követelménnyel kapcsolatban lásd például: Carrols kontra OHIM végzés (C-171/12 P, EU:C:2013:131, 36. pont).

52. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az „elferdítésnek nyilvánvalóan ki kell tűnnie az ügy irataiból, anélkül hogy a tényállás és a bizonyítékok *újbóli értékelése*[27] szükséges lenne”.[28] Volt, hogy a Bíróság rugalmasabban fogalmazott: „[…] elferdítés csak akkor valósul meg, ha a meglévő bizonyítékok értékelése *új bizonyítékok*[29] felhasználása nélkül is nyilvánvalóan tévesnek tűnik”.[30]

53. A bizonyítékok elferdítése akkor valósul meg, ha a Törvényszék nyilvánvalóan túlment azon a mértéken, hogy ésszerűen mérlegelje a bizonyítékokat. A bizonyítékok elferdítésének bizonyításához nem elegendő a Törvényszéktől eltérően értelmezni ezeket a bizonyítékokat.[31]

54. Úgy ítélem meg, hogy a Törvényszék által a megtámadott ítélet 71–79. pontjában kifejtett értelmezés nem minősül a bizonyítékok elferdítésének.

55. A megtámadott ítélet 75. pontjában a Törvényszék az általános feltételek II.14. cikke (1) bekezdése első albekezdésének d) pontjára és második albekezdésére hivatkozik. Bár az ANKO által alkalmazott költségelszámolási rendszerrel kapcsolatban eltérő álláspontot is lehet képviselni, a Törvényszék általi értelmezés nem tűnik nyilvánvalóan tévesnek. Az általános feltételekben foglalt rendelkezések értelmezésekor a Törvényszéknek szabadon kell mérlegelnie a tényeket, azaz az általános feltételek tartalmát, a felek szándékát, valamint azokat a körülményeket, amelyek között a szerződést megkötötték és végrehajtották. Még ha el is lehetett volna képzelni az övétől eltérő döntést, a Törvényszék álláspontja nem tekinthető nyilvánvalóan téves és a bizonyítékok elferdítését eredményező értékelésnek.

56. Ezért azt indítványozom, hogy a Bíróság a negyedik részt mint megalapozatlant utasítsa el.

## Végkövetkeztetések

57. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt indítványozom, hogy a Bíróság a fellebbezést utasítsa el, és a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

27 — Kiemelés tőlem.

28 — Lásd: Tomra Systems és társai kontra Bizottság ítélet (C-549/10 P, EU:C:2012:221, 27. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 — Kiemelés tőlem.

30 — Lásd: PKK és KNK kontra Tanács (C-229/05 P, EU:C:2007:32, 37. pont). Kokott főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványában (C-229/05 P, EU:C:2006:606, 42. pont) a következőképpen magyarázza el a két megfogalmazás közötti különbséget: „a bizonyíték elferdítésének megállapítása megkívánja az értékelés minimális szintjét. Ilyen elferdítés tehát akkor valósul meg, ha a meglévő bizonyítékok értékelése új bizonyítékok felhasználása nélkül is nyilvánvalóan tévesnek tűnik”.

31 — Lásd: Activision Blizzard Germany kontra Bizottság ítélet (C-260/09 P, EU:C:2011:62, 57. pont) és Bizottság kontra Aalberts Industries és társai ítélet (C-287/11 P, EU:C:2013:445, 52. pont).